

Luovan työn tekijät ja yrittäjät

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä tietoyhteiskuntakaareksi HE 221/2013 vp

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiasta ja esitämme kantanamme seuraavaa:

1. Yleistä

Tietoyhteiskunnan uudet liiketoimintamallit perustuvat kuluttajaa kiinnostaville luoville sisällöille. Media ja verkkopalvelut tarvitsevat innovatiivista kotimaista sisältöä. Lainsäätäjän tulee turvata kotimaisen sisällön tekemisen edellytykset. Tämä edellyttää

- 1) mahdollisuutta puuttua tehokkaasti piratismiin
- 2) normaalien markkinaolosuhteiden palauttamista, jotta sisällön hyödyntämisestä voi neuvotella kohtuullisen korvauksen (ns. siirtovelvoite-kysymys)

2. Luvattomaan käyttöön puuttuminen

Uuden tietoyhteiskuntakaaren tulee varmistaa, että jatkossakin tietoverkoissa tehtyjä tekijänoikeusloukkauksia voidaan tutkia, selvittää ja estää tehokkaasti. Tämän osalta kiinnitämme huomiota seuraaviin kohtiin:

110 §

Verkon neutraliteetti

On hyvä, että säädöksen 1 momentin 2 kohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 144) mainitaan nimenomaisesti tekijänoikeuslainsäädännön perusteella annettavat viranomaisen tai tuomioistuimen päätökset. Maininta on omiaan lisäämään oikeusvarmuutta.

Selkeästi laittomiin, tekijänoikeuksia loukkaaviin palveluihin tulee vastaisuudessaakin voida puuttua tuomioistuimen tekijänoikeuslain (60a - 60d §) säännösten perusteella internetpalvelun tarjoajiaan

kohdistettavilla keskeyttämismääräyksillä. Jo annetut lainvoimaiset määräykset ovat osoittaneet tehokkaiksi ja myös kustannuksiltaan operaattoreille kohtuullisiksi¹.

115 §

Viestintäpalvelun sulkeminen ja käytön rajoittaminen

On hyvä, että säädöksen 6 momentissa säädetään teleyrityksen velvollisuudesta estää viestintäpalvelun käyttö toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen päätöksen perusteella.

136 §

Viestin ja välitystietojen luottamuksellisuus

Ehdotamme kunnioittaen, että säädöksen kolmas momentti muutetaan kuulumaan seuraavasti (lisäykset lihavoitena):

*Muita sähköisiä viestejä ja välitystietoja saa käsitellä viestinnän osapuolen suostumuksella, **viranomaisen tai tuomioistuimen päätökseen perustuen** tai jos laissa niin säädetään.*

Viestinnän välittäjän tulee voida käsitellä välitystietoja silloin, kun tuomioistuin on tekijänoikeuslain 60 a §:n perusteella veloittanut palvelun tarjoajan luovuttamaan oikeudenhaltijalle teleliittymän haltijan yhteistiedot. Selkeyden vuoksi ja väärinkäsitysten välttämiseksi, on syytä mainita säädöstasolla myös kyseinen peruste välitystietojen käsittelyoikeudelle.

143 §

Käsittely väärinkäyttötapauksissa

Ehdotamme kunnioittaen, että valiokunta toteaisi nimenomaisesti lausunnossaan, että immateriaalioikeuksilla suojattujen sisältöjen luvaton jakelu tietoverkoissa on myös säädöksessä tarkoitettua väärinkäyttöä, joihin liittyen välitystietojen käsittely on sallittua.

Välitystietojen käsittely välittäjän toimesta tietoverkoissa tapahtuvien immateriaalioikeuksien loukkausten havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi tulisi yksiselitteisesti olla sallittua. Selvennys mahdollistaisi mm. huomautuskirjeiden lähettämisen teleoperaattoreiden toimesta niille asiakkailleen, joiden on havaittu levittävän tekijänoikeudella suojattua materiaalia tietoverkoissa. Pykälä ei muodosta veloitetta teleoperaattoreille puuttua väärinkäyttöksiin (mukaan lukien immateriaalioikeuksien loukkauksiin), mutta se mahdollistaisi tulevaisuudessa sen, että osapuolet voisivat vapaaehtoisesti sopia vaihtoehtoisista menettelyistä tietoverkoissa tapahtuvien oikeudenloukkausten vähentämiseksi.

Ehdotamme kunnioittaen, että valiokunta toteaisi seuraavasti:

¹ Esim. Helsingin hovioikeuden päätökset: 15.6.2012 Nro 1687, 8.2.2013 Nro 383 ja 12.2.2013 Nro 411.

143 §. *Käsittely väärinkäytöstapauksissa. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen lisäksi valiokunta toteaa, että säädöksessä tarkoitettuja väärinkäytöstilanteita, joiden perusteella välitystietojen käsittely olisi sallittua, olisivat myös tietoverkoissa tapahtuvat immateriaalioikeuksien loukkaukset.*

157 §

Velvollisuus säilyttää tiedot viranomaistarpeita varten

Säädöksen mukaan sen perusteella säilytettävien tietojen käyttäminen on mahdollista ainoastaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rikosten tai telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdyn rikoksen estämiseksi, tutkimiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi.

Käsityksemme mukaan on perusteltua, että säännöksen perusteella säilytettäviä tietoja tulisi voida luovuttaa myös tekijänoikeudenhaltijoille. Tekijänoikeuslain 60 a §:n mukaisissa tapauksissa määräyksen internetpalvelun tarjoajalla antaa aina viranomaisen; tuomioistuin. Käytännössä on ilmennyt tapauksia, joissa palvelun tarjoajalla ei ole ollut tunnistamistietoja tallella muuta kuin säädöksen tämänhetkisiä tarpeita varten.

Esitämme kunnioittaen, että säännöksen 1 momentti muutetaan seuraavasti (lisäykset lihavoitena ja poistot yliviivauksina):

*Sen estämättä, mitä tässä osassa säädetään välitystietojen käsittelystä, teletoimintailmoituksen antamiseen velvollisen ja sisäasianministeriö erikseen päätöksellään nimeämän yrityksen (säilytysvelvollinen yritys) on huolehdittava jäljempänä säädetyin edellytyksin, että yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen yhteydessä tuotettavien tai käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/24/EY 5 artiklassa tarkoitetut tiedot säilytetään 12 kuukauden ajan siitä päivästä, jona viestintä tapahtui. Näitä tietoja saa käyttää, **mukaan lukien luovuttaa, ainoastaan** pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rikosten tai telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdyn rikoksen estämiseksi, tutkimiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi. **Tietoja saa käyttää edellä mainituin tavoin myös kaikissa niissä tapauksissa, joissa tuomioistuin on määrännyt tiedot luovutettaviksi.***

On välttämätöntä, että oikeudenhaltijoilla on jatkossakin mahdollisuus puuttua tietoverkoissa tehtyihin selviin oikeudenloukkauksiin myös muulla tavoin kuin rikosoikeudelliseen menettelyyn turvaamalla. Tässä tarkoituksessa palvelun tarjoajat sekä välitystietojen säilytys, käsittely ja saatavuus ovat avainasemassa.

Uuden tietoyhteiskuntakaaren tulee varmistaa, että oikeudenhaltijoiden voimassa olevat oikeussuojakeinot täyttyisivät myös vastaisuudessa ja että tarpeelliset välitystiedot ovat saatavilla vähintään 12 kuukauden ajan.

3. Televisio-ohjelmien siirtovelvoite

Lainsäätäjän tulee palauttaa normaalit markkinaolosuhteet siirtovelvoite-jakeluun. Siirtovelvoitteen ala on Suomessa kohtuuttoman laaja. Sen lisäksi siirtovelvoitejakelua koskeva korvausoikeus on meillä poistettu.

Siirtovelvoitejakelun (must carry) korvausoikeus poistettiin tekijänoikeuslaista Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten ja EU-direktiivien vastaisesti 1.1.2006. Kaapelitelevisioyhtiöt saavat lain nojalla jakaa vapaasti vastaanotettavia televisiokanavia maksamatta niistä tekijänoikeuskorvausta.

Tekijänoikeusjärjestöt Gramex, Kopiosto ja Teosto jättivät 19.6.2007 Euroopan komissiolle virallisen valituksen siirtovelvoitteeseen liittyvän tekijöiden korvausoikeuden poistamisen johdosta. Tämä prosessi on johtanut siihen, että komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyn Suomea kohtaan lähettämällä Suomelle virallisen huomautuksen 21.2.2014.

Siirtovelvoite ei korvausoikeuden poistamisen jälkeen ole enää velvoite, vaan sähköisen median saama maksuton lisenssi harjoittaa kaupallista toimintaa maksamatta liiketoimintansa keskeisimmästä tuotannontekijästä eli tv-ohjelmasta.

Tämä vääristää markkinoita. Ohjelmien tekijät jäävät ilman markkina-mekanismien suoma mahdollisuutta saada tuottoja ja taloudellista kannustetta tuottaakseen lisää teoksia. Kyse on merkittävästä tulonsiirrosta luovan sisäntalouden toimijoilta kaapeli- ja teleyrityksille sekä kaupallisille lähettäjäyrityksille.

Ruotsissa siirtovelvoite koskee ainoastaan Ruotsin yleisradioyhtiö SVT:n kanavia. Ruotsin tekijänoikeuslaissa on tekijöiden korvausoikeus, ja kaupallisten kanavien edelleenlähettämisestä sovitaan osapuolten kesken ja kaikki vapaasti vastaanotettavat televisiokanavat ovat olleet jatkuvasti kansalaisten katsottavissa kaapelitelevisioverkoissa.

Asiaa säätelevän EU:n yleispalveludirektiivin 31 artiklan mukaan siirtovelvoitteesta tulee säätää määräaikaisesti, tarkkarajaisesti ja sen voi asettaa vain silloin, kun se on yleisen edun kannalta välttämätöntä.

”Jäsenvaltiot voivat asettaa tiettyjen radio- ja televisiolähetyskanavien sekä radio- ja televisiopalvelujen välittämistä koskevia kohtuullisia siirtovelvollisuuksia... Tällaisia velvollisuuksia voidaan asettaa ainoastaan, jos se on välttämätöntä selkeästi määriteltyjen yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, ja niiden on oltava oikeasuhteisia ja avoimia. Velvollisuuksia on tarkasteltava säännöllisin väliajoin uudelleen.”

Edellisen perusteella esitämme kantanamme siirtovelvoitteesta seuraavaa:

1. Tekijänoikeuslain mukainen korvausoikeus palautettava

Tekijänoikeuslakiin tulee Tietoyhteiskuntakaaren säätämisen yhteydessä palauttaa direktiivien edellyttämä, siirtovelvoitteeseen liittyvä korvausoikeus (TekL 25 i §).

2. Siirtovelvoite rajattava vain Yleisradion televisiokanaviin

Siirtovelvoite tulee rajata vain Yleisradion televisiokanaviin, koska vain ne täyttävät yleispalveludirektiivin asettamat vaatimukset.

3. Siirtovelvoitteesta säädettävä määräaikaisesti ja lain tasolla

Koska siirtovelvoite puuttuu omaisuuden suojaan ja siitä säätämisen pitää tapahtua direktiivin mukaisesti, siitä tulee kaikilta osin säätää Suomessa lain tasolla ja määräaikaisesti.

Helsingissä 1.4.2014

Luovan työn tekijät ja yrittäjät LYHTY

Pekka Rislakki
Puheenjohtaja

Lauri Kaira
Projektinjohtaja

Luovan työn tekijät ja yrittäjät LYHTY on laaja-alaisin kotimaisia taiteilijoita, tekijöitä ja sisällöntuotantoalaa edustava yhteenliittymä. Siinä on mukana 15 järjestöä: AV-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry, Forum Artis – valtakunnallisten taiteilijajärjestöjen yhteistyöjärjestö, Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry, Kopiosto ry, Suomen elokuvatuottajien keskusliitto SEK ry, Kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry, Suomen elokuvatoimistojen liitto SEL ry, Suomen Musiikkikustantajat ry, Suomen Muusikkojen Liitto ry, Suomen peliohjelmisto ja multimediatallennedyhdistys FIGMA ry, Musiikkituottajat – IFPI Finland ry, Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry, Säveltäjät ja sanoittajat Elvis ry, Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry sekä Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry.